

FDP ir sagatavojuši uzraudzības ziņojumu par 2022. gada budžeta plānu

Publicēts: 12.10.2021.

Budžeta veidošanā valdību aicina izvērtēt Covid-19 trešā viļņa riskus.

Kaut gan īsi pirms valsts budžeta izskatīšanas valstī ieviestie Covid-19 ierobežojumi ir salīdzinoši saudzīgi, tie neizbēgami bremzēs ekonomisko izaugsmi un pasliktinās valsts fiskālo pozīciju. Šādos augstas nenoteiktības apstākļos Fiskālās disciplīnas padome (Padome) aicina valdību rūpīgi izvērtēt pieaugošos riskus, kas saistīti ar Covid-19 trešo vilni. Uz to Uzraudzības ziņojumā par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022. - 2024. gadam un 2022. gada budžetu norāda Padome.

“Covid –19 krīzes dēļ pēdējos divus gadus valsts budžeta veidošanas process ir bijis ļoti sarežģīts, un kopumā valdība un Finanšu ministrija ir tikusi galā ar šī laika izaicinājumiem. Tomēr arī šodien nenoteiktība ir liela un atbalsta pasākumu finansēšana, kuru apjoms Covid-19 trešā viļņa ietekmē atkal varētu pieaugt, rada jaunus fiskālus riskus,” uzsver Inna Šteinbuka, Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja.

Kā norāda Padome, Latvijas izaugsmes perspektīvas šobrīd ir vērtējamās kā labvēlīgas. Latvijas IKP otrajā ceturksnī pieauga par 10,8%, un Latvijas banka pat ir palielinājusi IKP šī gada prognozi līdz 5,4%. Izaugsme nodrošināja budžeta ienākumu ievērojamo pieaugumu, jo šī gada astoņos mēnešos iekasēts par 12,8% vairāk nodokļu nekā 2020. gada attiecīgajā periodā.

Tomēr, kā norāda Padome, joprojām saglabājas ļoti augstas globālās nenoteiktības apstākļi, kas lielā mērā nosaka Latvijas ekonomisko un fiskālo attīstību. Bez epidemioloģiskās situācijas papildus riskus rada pieaugoša inflācija, īpaši energoresursu cenu pieaugums, kā arī grūti paredzamais ASV un ES diskusijas iznākums par aktīvu iepirkuma programmas samazināšanu, lai mazinātu inflācijas draudus.

Padomes ieskatā, nevar izslēgt situācijas strauju pasliktināšanos saistībā ar Covid-19 kārtējo vilni. Makroekonomiskās prognozes vidēja termiņa budžeta ietvaram 2022. – 2024. gadam bija balstītas uz pieņēmumu, ka vakcinācijas aptvere Latvijā līdz rudenim sasniedz 70%, un Covid-19 trešais vilnis Latviju nepiemeklēs. Pašlaik redzams, ka tas nav piepildījies un pieaugošā pieprasījuma riski pēc valsts atbalsta nav iekļauti budžeta projektā, atzīst Padome.

Padome norāda – ir liela varbūtība, ka Covid-19 izplatība turpinās straujo pieaugumu, kas ievērojami palielinās noslodzi veselības aprūpes sistēmai. Līdz ar to pastāv risks, ka par zemu ir novērtēti nepieciešamie papildu izdevumi veselības aprūpes atbalstam tās pārslodzes gadījumā, ko, pēc ekspertu domām, piedzīvosim jau tuvākajos mēnešos.

2022. gadā joprojām ir spēkā Eiropas Komisijas noteiktie izņēmumi attiecībā uz Fiskālās disciplīnas likuma nosacījumu piemērošanu, tomēr saglabājas nenoteiktība par fiskālo nosacījumu regulējumu 2023. gadā un turpmākajos gados, kas apgrūtina vidēja termiņa budžeta plānošanu. Ņemot vērā, ka šobrīd likumdošana nenosaka maksimāli pieļaujamos budžeta izdevumus, Padome atbalsta Finanšu ministrija piedāvājumu par maksimāli pieļaujamo izdevumu noteikšanas enkuru tuvākajos gados noteikt valsts parāda līmeni - tuvu 50% no IKP.

Kā norāda Padome, ir svarīgi apzināties, ka 2022. gada budžetā nav iestrādāti Covid-19 trešā viļņa atbalsta pasākumu izdevumi, kas, visticamāk palielinās šobrīd plānoto budžeta deficītu. Ņemot vērā pašlaik pastāvošos apstākļus, valdības pieeja parāda plānošanai ir vērtējama kā fiskāli atbildīga un parāda mērķi ir atbalstāmi. Kontrolējot parāda pieaugumu, ir jāpievērš uzmanība kvalitatīvām investīcijām, kas nākotnē ļautu kāpināt izaugsmi un mazināt parāda līmeni bez papildu fiskāliem ierobežojumiem, norāda Padome

Padome arī aicina ievērot ES padomes rekomendācijas attiecībā uz deficīta samazināšanu. Padome atbalsta pašreizējā budžeta plānā paredzēto pakāpenisko deficīta samazināšanu, neskatoties uz strauji mainīgo epidemioloģisko situāciju, kas ierobežo ekonomikas atgriešanos pie noturīga attīstības līmeņa.

Pozitīvs un nozīmīgs, pēc Padomes domām, ir fakts, ka atbalsta pasākumiem nav ievērojamas ietekmes uz nākamo gadu budžeta bilancēm, jo šie pasākumi ir īstermiņa un neietekmē budžeta bāzi. Padome aicina valdību rūpīgi izvērtēt jaunus atbalsta instrumentus, kas ārkārtējos apstākļos un atbilstoši jauniem ekonomikas ierobežojumiem ir neizbēgami.

Padome arī aicina valdību izvairīties no vispārīgiem ekonomikas sildīšanas pasākumiem, kam nav ilgtermiņa pozitīvas ietekmes uz ekonomikas potenciālu. IKP 2. ceturksnī jau ir atgriezies pirmskrīzes līmenī, reģistrētais bezdarbs septembrī ir noslīdējis līdz 5,9%, ražotāju cenu inflācija tuvojas 20%, būvmateriālu cenu kāpums ir 12,8%. Vienlaikus budžetā nākamgad ir plānots būtisks investīciju apjomu pieaugums, kas varētu vēl vairāk veicināt cenu kāpumu. Ņemot vērā šo situāciju, būtu nepieciešams izvērtēt visu projektu pamatotību un būtisku sadārdzinājumu gadījumā atteikties no kādu projektu realizācijas. Pretējā gadījumā ekonomikas sildīšanas pasākumi paaugstina riskus veicināt makroekonomisko nesabalansētību, nevis sekmē noturīgu ekonomikas izaugsmi, norāda Padome.

Neskatoties uz Latvijas intensīvo ekonomikas atbalsta programmu 2021. gadā, Padome norāda, ka Latvijā joprojām ir viens no zemākajiem parāda līmeņiem ES. Stabila fiskālā politika krīzes situācijā joprojām ļauj Valsts kasei aizņemties starptautiskajos finanšu tirgos ar izdevīgiem nosacījumiem. Tomēr ir jāņem vērā pasaulē pieaugošā inflācija, kas var izsaukt procentu likmju celšanos un līdz ar to paaugstināt parāda apkalpošanas izmaksas.

Uzraudzības ziņojums ir pieejams [šeit](#)

<https://www.fdp.gov.lv/lv/jaunums/fdp-ir-sagatavojusi-uzraudzibas-zinojumu-par-2022-gada-budzeta-planu>